

Русанова А.І., науковий керівник доц. Крухмаль О. В.
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», Україна
Особливості фінансового планування і прогнозування прибутку в комерційних банках України

Постановка проблеми. Банки є найбільш важливими фінансовими інститутами в ринковій економіці. Світова фінансово-економічна криза, яка в тому числі суттєво вплинула на фінансовий стан і фінансові результати банківської сфери, виявила значні недоліки в системі управління фінансами банків, зумовила зниження обсягів наявних ресурсів, їх доходів та зростання витрат і відповідно зниження прибутковості банківських продуктів та банківських установ в цілому. Одним з основних напрямків підвищення ефективності фінансового менеджменту є вдосконалення внутрішнього фінансового планування і прогнозування фінансових результатів банків. Планування стабілізує діяльність банків в умовах непередбачуваності ринкових відносин. Прогнозування є основою планування.

Проблемою фінансового планування і прогнозування прибутку в сучасних умовах є мінливість зовнішнього середовища, а також актуальним є апробація та адаптація передових міжнародних методик до вітчизняних умов.

Аналіз останніх публікацій та досліджень показав, що питанням планування і прогнозування прибутку банків є не досить вивченим і переважно увага приділяється фінансовому плануванню діяльності банківських установ. В економічній літературі

відсутній єдиний підхід до визначення сутності планування і прогнозування прибутку та їх місця в системі управління банком.

Мета: Визначення місця планування і прогнозування прибутку в системі управління банком, розмежування понять, методів і форм планування і прогнозування прибутку банків.

Виклад основного матеріалу. У розвинених країнах планування фінансових результатів є одним з найважливіших інструментів регулювання діяльності, оскільки є основою всіх управлінських рішень, мотивації і контролю.

Вітчизняна практика напрацювала певний досвід прогностичної та планової роботи, розробки різних техніко-економічних обґрунтувань, оцінок економічної ефективності проектів, однак використання в сучасних умовах теорій, які втратили економічну актуальність, неминуче призводить до кризи менеджменту банків. Формування адекватної системи планування і прогнозування можливе лише на основі синтезу передових досягнень світової економічної думки і особливостей діяльності вітчизняних банків.

Лише невелика кількість українських банків має у своєму розпорядженні необхідні організаційні та інформаційні ресурси, методичне забезпечення, персонал, відповідної кваліфікації, для здійснення якісного планування і прогнозування прибутку банку, а використовують передові методики переважно дочірні організації великих західних банків.

Планування прибутку банку передбачає розробку системи заходів щодо забезпечення його формування в необхідному обсязі та визначення напрямків ефективного використання відповідно до завдань розвитку банку в майбутньому

Для планування прибутку банку можуть використовуватись різні системи:

- стратегічне планування формування і розподілу прибутку банку;
- поточне планування формування розподілу і використання прибутку банку;
- оперативне планування формування і використання прибутку банку [3].

Всі системи планування знаходяться в тісному взаємозв'язку і плавно переходять з однієї в іншу. Від того за якою системою здійснюється планування будуть залежати форми реалізації його результатів. Система стратегічного планування прибутку реалізується у формі політики управління прибутком, яка визначає стратегію (оптимальне співвідношення «ризик - дохід»), ключові цілі на декілька майбутніх років та параметри поточного планування.

Система поточного планування прибутку передбачає розробку конкретних планів на основі політики управління прибутком банку. План - це результат впорядкованого процесу, в якому визначені параметри для досягнення майбутніх цілей [4]. Доходи і витрати відносно прибутку є факторами першої категорії, тому планування доходів і витрат, яке переважно досліджується вітчизняними науковцями, відноситься до поточного планування і здійснюється з метою визначення розміру чистого прибутку від здійснення діяльності. Система оперативного планування передбачає розробку бюджетів і встановлення відповідності між витратами банку і обсягами та ефективністю банківських продуктів та їх оптимальний розподіл.

Для планування прибутку особливе значення має інформація, отримана в результаті прогнозування. Прогноз - це ймовірність настання майбутніх подій, який базується спостереженні, теоретичних обґрунтуваннях, припущеннях і обмеженнях [4].

Прогнозування прибутку - це обґрунтування параметрів фінансових планів,

передбачення фінансового стану на певний період часу в майбутньому.

Прогнозування може здійснюватись двома методичними підходами:

- від теперішнього часу на майбутнє на основі встановлених причинно-наслідкових зв'язків;
- визначення майбутньої цілі і орієнтирів руху від майбутнього до сьогодні.

В процесі прогнозування для розрахунку фінансових показників можуть використовуватись такі специфічні методи, як математичне моделювання, економетричне прогнозування, метод експертних оцінок, побудова трендів і сценаріїв, стохастичні методи [2].

На прогноз результатів фінансово-господарської діяльності банку значно впливає обрана модель прогнозування прибутку. До основних моделей фінансового прогнозування, які використовують західні корпорації, належать: система алгебраїчних рівнянь, модель лінійного програмування, економічна модель (з використанням рівнянь множинної регресії) [1].

В сучасних умовах мінливого зовнішнього середовища планувати, а тим більше прогнозувати діяльність банківських установ дуже складно. Тому на вітчизняному ринку банки здійснюють переважно планування поквартальне та / або помісячне планування доходів і витрат, стратегічному управлінню увага практично не приділяється.

Отже, питанню планування і прогнозування прибутку банківських установ приділяється мало уваги як в теорії, так і на практиці, що зумовлено мінливістю зовнішнього середовища і непередбачуваністю можливих змін в нашій державі. Планування, в тому числі планування прибутку, є одним з елементів системи управління діяльністю банку. Прогнозування прибутку можна розглядати як підготовчий або попередній етап його планування, оскільки отримані показники використовуються при формуванні бюджетів, фінансових планів та на етапі контролю за їх виконанням.

Плануванню і прогнозуванню прибутку властиві свої форми та методичні підходи, які потребують подальшого вивчення та адаптації міжнародних методик до особливостей вітчизняної практики.

Література

1. Бочаров В.В. Корпоративные финансы [Текст] : учебник / В.В. Бочаров, В.Е.Леонтьев. - Питер, 2004. - ISBN: 5-314-00025-3
2. Грязнова А.Г. Финансы [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://be5.biz/ekonomika/fgag/04.htm>. - Загл. с экрана.
3. Криклій, О. А. Управління прибутком банку [Текст] : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. - 136 с. - ISBN 978-966-8958-22-9.
4. Финансовое планирование и прогнозирование [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.e-college.ru/xbooks/xbook144/files/course/Lihachev_Glava3.1-3.3-Planirovanie.pdf. - Загл. с экрана.